

Име

Държавна дивечновъдна станция "Русалка" - Априлци, административна принадлежност РУГ Ловеч. Лесоустройствен проект 1997 година, ревизионен период 1985-1996.

Местонахождение

ДДС "Русалка" се намира в южната част на Ловешка област, община град Априлци, където е установена нейната администрация. На север граничи с ДЛ "Троян" и ДЛ "Севлиево", на изток с ДЛ "Росица", на запад с ДЛ "Троян" и ДЛ "Черни Осъм", а на юг територията на станцията е ограничена от главното било на Централна Стара планина от връх Жълтец (Саръкая) - връх Ботев - връх Зелениковец. В по-голямата си част горите образуват големи горски комплекси, разделени от реките Видима и Острешка и техните многобройни притоци.

Територията на ДДС "Русалка" попада изцяло в границите на **община Априлци**, в която влизат следните кметства: град Априлци и селата: Велчево, Скандало и Драшкова поляна. На територията на общината има много махали, част от които са руини, а други се обитават само през лятото. Много малко са махалите, които се обитават целогодишно - Джокарите, Мачковци, Ралчевска, Габровница, Свинова поляна, Боголонта, Паздери, Черневото и други, като населението им варира от 10-30 човека.

Географско положение

ДДС "Русалка" е разположена в Мизийската горскорастителна област - подобласт Северна България. Тя включва част от северните склонове на Троянско-Калоферския дял на Централна Стара планина и южните части на Предбалкана.

Територията на дивечовъдната станция има неправилна четириъгълна форма с най-голяма ширина в посока изток-запад - 16 км и дължина в посока север-юг - 21 км.

Релеф

Релефът на ДДС "Русалка" е с ясно изразен планински характер. От главното било на Стара планина - връх Зелениковец - връх Русалка (Марагидик) - връх Юрушки грамади - връх Ботев - връх Жълтец на север се спускат множество стръмни до непристъпни в горната си част била.

Една сравнително малка част от територията на станцията в района на махалите Джокарите, Паздери, Черневото, Свинова поляна и около кварталите на град Априлци е с полупланински релеф.

Най-ниската точка е в долната част на отдел 53"п", непосредствено до река Видима - 380 м.н.в. Най-високата точка на станцията е 1630 м.н.в (отдел 186"б").

Най-високият връх в района е първенеца на Стара планина връх Ботев (2376 м.н.в), който се намира извън горския фонд във високопланинските пасища.

Таблица № 1

за разпределението на дървопроизводителната площ според наклона на терена

Степен на наклона	Площ в хектари	%
равно (0-4)	1,9	-
полегато (5-10)	25,0	0,2
наклонено (11-20)	2213,9	19,3
стръмно (21-30)	6292,4	54,7
мн.стръмно (над 31)	2964,7	25,8
Общо:	11497,9	100,0

Хидроложки условия

Хидроложките условия в района на ДДС "Русалка" са много добри. Територията на станцията обхваща изцяло горната и средната част от водосбора на река Видима, която е неразделна част от хидрографската мрежа на река Росица.

Река Видима разполювава територията на станцията в посока север-юг. Тя е един от най-големите притоци на река Росица. Образова се от сливането на реките **Лява Видима** и **Пръскалска река** при ВЕЦ "Видима". Пръскалска река и Лява Видима имат средно голям воден дебит, чийто максимум е през април-май в периода на топене на

снеговете. Наклонът на водните течения е голям, поради което те са бързи с множество прагове. Хидрографската им мрежа се състои от множество малки, но стръмни долове. В средата на квартал Видима река Видима приема водите на своя ляв приток **Стърна река**. Тя започва като **Семова река** - извира под връх Жълтец и в местността "Козарката" приема името Стърна река, заради изместване на коритото си.

При квартал Зла река под хижа "Зора" река Видима приема водите на своя най-голям приток **Острешка река** - тя извира в местността "Русалийски преслап", като преминава през кварталите Острец и Ново село. В горната част на течението речното корито е каменливо, но в квартал Острец реката се разлива и коритото ѝ е покрито с речни наноси от чакъл и пясък. По-големи притоци на Острешка река са: река Рибна и река Маришница.

При махала Злиевци река Видима приема водите на своя ляв приток **Зла река**, която извира в местността Долни Поленици.

Под село Велчево река Видима приема водите от големия **дол Липошница**, който води началото си от територията на ДЛ "Троян".

Хидрографската мрежа на река Видима е симетрична, като в горната си част е с ветрилообразна форма. Максимумът на водите ѝ е през април-май, а минимумът през юли-август. Големият наклон на водното течение, множеството прагове, непостоянният воден отток и водохващането за питейни нужди правят реката практически неизползваема за производствената дейност на дивечовъдната станция.

При топене на снеговете и изобилни дъждове водните течения прииждат значително, но нямат пороен характер.

Геоложки строеж

Основните скали в района на ДДС "Русалка" са изключително седиментни - шисти, пясъчници, мергели. Най-разпространени са шистите – 66,7% от общата дървопроизводителна площ на стопанството, следвани от пясъчниците и мергелите.

В морфоструктурно отношение Стара планина е гънково-блокова планинска верига. Съвременният ѝ релеф е оформен в резултат на нагъването и издигането на палеозойски, мезозойски и старотерциерни седименти, запълващи линейно изтеглени геосинклинални понижения. В последствие в състава на скалите в района се включват и по-млади палеогенни формации.

Скалният строеж е свързан с развитието на планината като гънкова структура. Основни в района на стопанството се явяват по-младите седиментни скали. Там, където денудацията е оголила ядките на антиклинамите, на повърхността се разкриват по-стари палеозойски и мезозойски скали - главно пясъчници.

Климатични условия

Според класификацията на Събев-Станев ("Климатични райони в България и техният климат", 1963) територията на ДДС "Русалка" попада в Умерено-континенталната подобласт на Европейско-континенталната област и заема следните два климатични района:

Предбалкански (припланински) климатичен район - централна част

Планински климатичен район - среднопланинска част

Към предбалканския (припланинския) район спадат горските площи на Предбалкана в северната част на станцията, които започват от 350 м н.в и на юг достигат до 1000 м н.в. Планинският климатичен район обхваща северните склонове на Стара планина с надморска височина между 1000 и 1600 метра.

Силно пресеченият релеф и липсата на естествена климатична преграда срещу проникващите студени континентални въздушни маси обуславят студена зима. За Предбалканския климатичен район средната януарска температура е -2,3°C. Средната януарска температура за Планинския климатичен район, измерена на станция връх Ботев е -9,3°C. Продължителността на зимата е увеличена за сметка на пролетта. В ниските части тя трае 4 месеца, а в по-високите части на района 5-5,5 месеца, като в някои години обхваща освен април и до средата на май.

Значителната надморска височина обуславя късното, в сравнение с Дунавската равнина, настъпване на пролетта. В предпланинския район средната денонощна температура се задържа над +5°C едва след 19 март, докато в планинския район това става в началото на май. Лятото в Планинския климатичен район е хладно. Средната температура през месец юли, най-топлият месец в годината, се изменя в границите от

4,8°C до 10,3°C. В Предпланинския район летните температури са между 12,°C-26,6°C. Есента продължава до края на октомври, като средната октомврийска температура варира от 4,7°C до 17,3°C. За този сезон са характерни резките колебания в денонощния ход на температурата.

Годишната сума на валежите в различните части на станцията се изменя значително в зависимост от надморската височина. Режимът на валежите, повлиян от Старопланинската верига, се характеризира с по-малка сума на зимните и летните валежи. Месец с най-обилни валежи и при двата климатични района е юни, а с минимална сума е февруари.

Първата снежна покривка в Предпланинския район се образува към края на ноември, а последната се задържа до средата на март. Дните със снежна покривка са около 110, а средната ѝ височина е 5-10 сантиметра. В планинския район броят на дните със снежна покривка е около 223, като устойчива снежна покривка се задържа за период около 177 дни. Височината ѝ през януари достига от 80 до 106 сантиметра.

Климатичните елементи оказват влияние върху продължителността на вегетационния период. В Предбалканския район средната начална дата на този период е между 17 март и 5 април, а средната му крайна дата настъпва в периода между 1 ноември и 15 ноември. За частта от дивечовъдната станция, която спада към Планинския климатичен район, този период е с начало 5 април - 22 май и край между 28 септември - 3 октомври. Броят на дните с устойчиво задържане на температурите над 5°C е 244 за Предпланинския климатичен район и 91 дни за Планинския климатичен район.

Данни за температурата на въздуха и за количеството на валежите са представени съответно в *Таблица № 2* и *Таблица № 3*.

Таблица № 2
за температурата на въздуха

Климатичен район с надморска височина в метри	Средна годишна температура	Средна температурна амплитуда
Предбалкански (припланински) климатичен район - централна част (350-1000 м н.в.)	9,8	11,8
Планински климатичен район - среднопланинска част (1000-1600 м н.в)	-0,7	5,3

Таблица № 3
за количеството на валежите

Климатичен район с надморска височина в метри	Сума валежи годишно в мм	Месец с максимална валежна сума	Месец с минимална валежна сума
Предбалкански (припланински) климатичен район - централна част (350-1000 м н.в.)	680-1000	VI	II
Планински климатичен район - среднопланинска част (1000-1600 м н.в)	760-1150	VI	II

Почви

ДДС "Русалка" не се отличава с широко почвено разнообразие, въпреки големия диапазон на надморските височини, главно поради еднообразието на основните скали, върху които са се формирали почвите. Установено е наличието на следните почвени типове: сива горска (с три почвени подтипа) и кафява горска (с три почвени подтипа).

Таблица № 4
за разпределението на дървопроизводителната площ по почвени типове

Типове горски почви	Площ в ха	%
кафява горска тъмна	3103,2	27,0
кафява горска преходна	5796,6	50,4

кафява горска светла	17,7	0,2
сива горска	1499,5	13,0
тъмносива горска	1077,2	9,4
светлосива горска	3,7	-
Всичко:	11497,9	100,0

Активни ерозионни процеси са се развили върху площ от 7,9 ха или 0,1% от площта на дивечовъдната станция.

Растителност

Според използваната в настоящия лесоустройствен проект "Класификационна схема на типовете горски месторастения в Република България" - 1983 година, територията на ДДС "Русалка" се отнася към Мизийската горскорастителна област със следните пояси и подпояси:

М-I - Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-600 м н.в.)

М-I-3 - Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (400-600 м н.в.)

Естествената растителност в този подпояс е представена предимно от чисти и смесени насаждения от бук, габър, цер, благун, акация и трепетлика. Основният дървесен вид, който дава облика на този подпояс, както и на цялото стопанство е букът. В този подпояс са съсредоточени почти всички издънкови насаждения - около 90% от общата им площ. Вторият по разпространение дървесен вид с естествен произход в този подпояс е габърът.

На територията на станцията в този подпояс са създадени 932,0 ха култури. Основните видове, от които са създадени тези култури са бял и черен бор, малки площи от дуглазка, лиственица, веймутов бор, акация, бреза и червен дъб. В някои от културите с 2-5 десети участват широколистни дървесни видове като бук, габър, цер, благун и други.

М-II - Среднопланински пояс на горите от бук и иглолистни (600-1800 м н.в.)

М-II-1 - Подпояс на нископланинските гори от горун, бук и ела (600-1000 м н.в.)

Естествената растителност в този подпояс е представена главно от чистите и с преобладание на бук семенни насаждения. Вторият по разпространение дървесен вид с естествен произход е габърът, който образува чисти и смесени насаждения с бука.

В този подпояс се намират едни от най-добрите букови насаждения. На много места в буковите насаждения единично или с една десета участват явор, шестил, брекиня, череша и други. Зимният дъб се среща съвсем рядко.

В този подпояс са създадени 1456,3 ха култури. Основните видове, с които е било залесявано са бял бор и смърч. Ограничени площи култури има от черен бор, лиственица, дуглазка, веймутов бор, акация, бук и бреза.

М-II-2 - Подпояс на среднопланинските гори от бук, ела и смърч (1000-1500 м н.в.)

Растителността е сходна с тази в предходния подпояс, но на територията на НП "Централен Балкан" се появява естествена ела, която участва с 2-5 десети в смесени букови насаждения.

Създадените културите, с обща площ 523,6 ха, са изцяло от бял бор и смърч.

Таблица № 5

Разпределение на площта по дървесни видове

Дървесни видове	Сегашен състав		Бъдещ състав	
	Залесена площ в ха	в %	Залесена площ в ха	в %
Бял бор	1705,7	14,9	359,3	3,1
Смърч	205,2	1,8	144,9	1,3
Черен бор	641,3	5,6	156,5	1,4
Ела	112,9	1,0	112,9	1,0
Лиственица	31,3	0,3	28,4	0,2
Веймутов бор	2,1	-	2,2	-
Зелена дуглазка	51,1	0,5	51,4	0,5
Бук	7567,8	65,8	9083,9	79,1
Червен дъб	17,3	0,2	23,2	0,2
Зимен дъб	19,5	0,2	174,8	1,5
Благун	64,6	0,6	108,7	1,0

Цер	219,3	1,9	363,4	3,2
Габър	654,2	5,6	616,2	5,3
Трепетлика	32,6	0,3	29,7	0,3
Явор	5,2	-	25,7	0,2
Бреза	24,9	0,2	23,2	0,2
Мъждрян	0,2	-	0,3	-
Акация	94,6	0,9	101,9	0,9
Брекия	-	-	1,2	-
Върба	0,1	-	0,1	-
Елша	0,3	-	0,1	-
Ива	15,3	0,1	-	-
Клен	0,1	-	0,1	-
Едрolistна липа	3,0	-	5,0	-
Сребролистна липа	8,2	0,1	38,0	0,4
Череша	0,2	-	17,5	0,1
Шестил	0,3	-	3,6	-
Планински ясен	-	-	5,0	0,1
тп Regenerata	0,1	-	-	-
тп Vernirubens	0,1	-	0,3	-
ВСИЧКО	11477,5	100,0	11477,5	100,0

Характеристика на горския фонд

Площта на горския фонд на територията на ДДС "Русалка" е 12041,0 ха, от която 74,9 ха горски пасища. Освен горите от ДГФ, са установени още: 405,2 ха изключени и неусвоени гори и 334,9 ха гори върху ССФ.

За горските пасища, изключените и ССФ гори са разработени отделни проекти.

Общата площ на горите на територията на община "Априлци" (ДГФ + изключени + ССФ) възлиза на 12781.1 ха.

Общо предоставени на други ведомства, без да се изключват от ДГФ, са 3,9 ха площи.

Таблица № 6

Разпределение на общата площ по вид на земите

Вид на земите	Площ в ха	%
Залесена площ	11477,5	95,9
Незалесена дървопроизводителна площ	20,4	0,2
Недървопроизводителна площ	468,2	3,9
Горски пасища	74,9	-
ОБЩО:	12041,0	100,0

Таблица № 7

Разпределение на общата/залесената площ по вид на горите

Вид на горите	Площ в ха	%
Иглолистни	2949,3 / 2835,8	24,5 / 24,7
Широколистни високостъблени	8850,6 / 8425,7	73,5 / 73,4
За реконструкция	10,9 / -	0,1 / -
Издънкови за прерастване	-	-
Издънкови за превръщане	132,4 / 131,6	1,1 / 1,1
Нискостъблени	97,8 / 84,4	0,8 / 0,7
ВСИЧКО:	12041,1 / 11477,5	100,0

Разпределението на горите и голите горски площи по групи гори и функции е дадено в Таблица № 8.

Таблица № 8

Разпределение на общата площ по групи гори и функции

Групи гори	Иглолистни		Широколистни		Всичко	
	обща площ	залесена	обща площ	залесена	обща площ	залесена
ДС Функции	1225,1	1188,8	2660,5	2557,1	3885,6	3745,9
Защитни	814,5	765,2	979,6	937,7	1794,1	1702,9
Рекреационни	287,5	276,9	407,4	396,3	694,9	673,2
Защитени	49,4	48,9	2751,1	2602,7	2800,5	2651,6
Други	572,8	556,0	2218,2	2147,9	2791,0	2703,9

Общо ЗРЗТ	1724,2	1647,0	6356,3	6084,6	8080,5	7731,6
Общо ДСФ+ЗРЗТ	2949,3	2835,8	9016,8	8641,7	11966,1	11477,5
Горски пасища	-	-	74,9	-	74,9	-
ОБЩО	2949,3	2835,8	9091,7	8641,7	12041,0	11477,5

В лесоустройственият проект от 1985 година е предвидено общо ползване в размер на 417720 куб.м (средно годишно 34810 куб.м), от което 19340 куб.м годишно от главни сечи и 15470 куб.м годишно от отгледни сечи и санитарни сечи. Отсечени са общо 217626 куб.м (средно годишно 18136 куб.м) или 52,1% от предвиденото. Изпълнението от главни сечи е 132763 куб.м (ср. год. 11064 куб.м) или 57,2%, а от отгледни и санитарни сечи 84863 куб.м (ср. год. 7072 куб.м) или 45,7% от предвиденото. Настоящото лесоустройство предвижда общ добив от 283500 куб.м с клоно или средно годишно 28350 куб.м – 10555 куб.м добив от главни сечи и 17795 куб.м от отгледни и санитарни сечи.

Санитарно състояние на гората

Санитарното състояние на горите в ДДС "Русалка" е добро до средно.

Повреди са установени на 5,6% от залесената площ на станцията, като 88% от повредите са съсредоточени в буковите насаждения. Повредите се дължат преди всичко на гнилостните процеси в основата на зрелите и презрели насаждения, както и свързани с антропогенната дейност - сечи за листников фураж и дърва.

От **снеговал** и **снеголом** са засегнати следните площи: от снеговал – 34,9 ха или 0,3% от залесената площ и 63,5 ха или 0,6% от залесената площ - от снеголом.

Клоносеченето е резултат е от антропогенната дейност - сечи за дърва и за листников фураж. Съсредоточено е около населените места и блоковете за паша. Клоносечните площи възлизат на 298,1 ха от залесената площ.

Най-силно страдат от **суховършия** иглолистните дървесни видове бял и черен бор. Съхненето на иглолистата е особено опасно, тъй като веднъж изсъхнали иглолистата не могат да се възстановят вече. Предполага се, че съхненето на иглолистните се дължи на биологичното им отслабване от продължителните засушавания и покачването на средните годишни температури и от там по-голямата им податливост към заразяване с различни болести. Освен иглолистните, суховършат и широколистните дървесни видове, като повреди са установени при бука и акацията, но засегнатата площ при бука е съвсем минимална.

Пожарите, предизвикани от умишленото или небрежно боравене с огън, са изцяло в иглолистни култури от бял и черен бор, като повредите са минимални.

Повреди от **насекомни вредители** се наблюдават само в букови дървостои. Повредите са причинени от Буковата въшка и се изразяват в нападение на листата (площите са съвсем минимални). Очаква се по-големи нападения от нея да има през следващите години.

Най-много са допуснатите нарушения от незаконна сеч - общо 110 броя, следвани от пожарите - 8 броя, регистрираните браконьерства са 4 броя (само през 1992 година) и най-малко са нарушенията, свързани с пашата - само 2 броя. Особено негативна е тенденцията към увеличаване на пожарите, наблюдавана от 1992 г. до 1995 г., някои от които са предизвикани умишлено.

Странични ползвания

Таблица № 9

За страничните ползвания

Странични ползвания	Мярка	Предвидено по ЛУП (1985-1996) средногодишно	Реализирано средногодишно	Предвидено по ЛУП (1997-2006) средногодишно
Паша - площ	хектари	5099,2	1568	2904,3
Едър добитък	брой	3399		1810
Дребен добитък	брой	20397	567	11616
Билки – липов цвят	тона	5	1	1
Охлюви	тона	2	0,6	

Защитени територии

На територията на ДДС "Русалка" са обявени следните защитени природни обекти:

Историческо място "Боаза" – с обща площ 3,1 ха. В землището на кв. Зла река. Извън НП "Централен Балкан"

Резерват "Северен Джендем" – с обща площ 934,6 ха на територията на НП "Централен Балкан". Обявен с цел да се запазят субалпийските скални местообитания на ендемични, редки и застрашени видове и уникални геоморфоложки и хидроложки обекти, естествени горски екосистеми. Установено е находище на най-рядкото растение в Стара планина - Балканското плюскавиче - разположен в землището на кв. Острец и кв. Видима.

Защитена местност "Ботев-Жълтец" – с обща площ 160,9 ха на територията на НП "Централен Балкан". Обявена с цел запазване на находищата на редки и застрашени растителни и животински видове. Разположена в землището на кв. Видима.

Историческо място "Цанко Дюстабанов" – с обща площ 26,4 ха на територията на НП "Централен Балкан". Разположено в землищата на квартал Острец и квартал Видима.

Национален парк "Централен Балкан" - обявен със заповед от 31.10.1991 на МОС, с обща площ 1675,5 ха. Създаден с цел съхраняване на девствената природа, на уникалните растителни и животински видове, част от които са ендемични за планината. Разположен в землището на кв. Острец и кв. Видима. За НП "Централен Балкан" е разработен отделен паркоустройствен проект.